

**ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԱՍԲԻՈՆ	ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ, ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ ԱՍԲԻՈՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈԴՈՒԼ	ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1410B4/03
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	1-ին կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	<ul style="list-style-type: none"> • Հիմնարար գիտելիքներ տալ հայ բազմադարյան մատենագրության ընթացքի, աղբյուրագիտական գիտելիքների ձևավորման, կուտակման և համակարգ դառնալու գործընթացի վերաբերյալ, • զարգացնել ինչպես նախագրային, այնպես էլ հետգրային շրջանի աղբյուրների վերլուծության ու դասակարգման հմտություններ:
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • ճանաչել հայ և օտար բոլոր այն հեղինակների աշխատությունները, որոնցում խոսվում է հայերի և Հայաստանի մասին: <p>Կարողություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • մեկնաբանել հայ իրականության մեջ աղբյուրագիտական գիտելիքների առաջացման, աստիճանական զարգացման և համակարգման սկզբունքները <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • տիրապետել սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններին:
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ	<ul style="list-style-type: none"> • ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ -5/150 • ԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ԺԱՄԵՐ- 48 • ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ- 24 • ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԻՔ- 24 • ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ-3
ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	Հայոց պատմության դասընթացի իմացություն՝ հանրակրթական դպրոցի չափորոշիչներին համապատասխան
ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ	<ul style="list-style-type: none"> • Դասախոսություն • Պատմել • Զրույց • Աշխատանք սկզբնաղբյուրի հետ • Սեմինար պարապմունքներ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն:

Աղբյուրագիտություն առարկան և խնդիրները:

Աղբյուրների հիմնական խմբերը:

1. Նախնադարյան համայնական հասարակության պատմության աղբյուրները:
2. Ստրկատիրական ժամանակաշրջանի սկզբնաղբյուրներ
 - 2.1. Խեթական և ասորեստանյան սկզբնաղբյուրներ:
 - 2.2. Արարատյան /ուրարտական/ սկզբնաղբյուրներ:
 - 2.3. Հայկական և վրացական առասպելները հայ ժողովրդի ծագման մասին:
 - 2.4. Հունական և հռոմեական սկզբնաղբյուրներ:
 - 2.5. Արամեերեն, լատիներեն և հունարեն վիմագիր արձանագրություններ
3. Վաղ ֆեոդալիզմի սկզբնաղբյուրներ:
 - 3.1. Կորյուն:
 - 3.2. Ագաթանգեղոս, Փավստոս Բուզանդ
 - 3.3. Եղիշե, Ղազար Փարպեցի
 - 3.4. Մովսես Խորենացի
 - 3.5. Մովսես Կաղանկատվացի
 - 3.6. Մեբեոս, Ղևոնդ
4. Հայկական թարգմանական գրականություն
5. Փիլիսոփայական և ճշգրիտ գիտություններին վերաբերող սկզբնաղբյուրներ:
 - 5.1. Մեսրոպ Մաշտոց
 - 5.2. Եզնիկ Կողբացի
 - 5.3. Դավիթ Անհաղթ
 - 5.4. Անանիա Շիրակացի
6. Զարգացած ֆեոդալիզմի ժամանակաշրջանի հայկական պատմագրական սկզբնաղբյուրներ:
 - 6.1. Բյուզանդական սկզբնաղբյուրներ
 - 6.2. Անանոուն Զրուցագիր, Հովհաննես Դրասխանակերտցի
 - 6.3. Թովմա Արծրունի
 - 6.4. Ստեփանոս Տարնեցի Ասողիկ
 - 6.5. Արիստակես Լաստիվերտցի
 - 6.6. Մատթեոս Ուռհայեցի
 - 6.7. Սամուել Անեցի
 - 6.8. Վարդան Արևելցի
 - 6.9. Ստեփանոս Օրբելյան
 - 6.10. Կիրակոս Գանձակեցի և Գրիգոր Ակնեցի
 - 6.11. Սմբատ Սպարապետ և Հեթում պատմիչ
7. Հայկական եկեղեցական կանոններ և իրավագիտական սկզբնաղբյուրներ:
 - 7.1. Հովհան Օձնեցի
 - 7.2. Դավիթ Ալավկատրդի
 - 7.3. Մխիթար Գոշ
 - 7.4. Սմբատ Սպարապետ
8. Արաբական սկզբնաղբյուրներ
9. Հայկական փիլիսոփայական սկզբնաղբյուրներ:
 - 9.1. Գրիգոր Մագիստրոս
 - 9.2. Հովհան Որոտնեցի
 - 9.3. Գրիգոր Տաթևացի
10. Վիմական արձանագրությունները կարևոր սկզբնաղբյուրներ
11. Ուշ ֆեոդալիզմի ժամանակաշրջանի հայկական

	<p>պատմագրական սկզբնաղբյուրներ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 11.1. Թովմա Մեծոփեցի 11.2. Առաքել Դավրիժեցի, Չաքարիա Քանաքեռցի 11.3. Երեմիա Քյոմուրճյան, Դավիթ Բեկի պատմություն 11.4. Սիմեոն Երևանցի, Աբրահամ Երևանցի, Աբրահամ Կրետացի 12. 18-րդ դարի Մադրասի հրատարակությունների աղբյուրագիտական արժեքը 13. Հիշատակարանները, մանր ժամանակագրություններն ու արխիվային վավերագրերը կարևոր սկզբնաղբյուրներ
--	---

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
ՀԻՄՆԱԿԱՆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Դասախոսությունների փաթեթ: 2. Ստ. Տ. Մելիք-Բախչյան, Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն, Երևան, 1996:

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կորյուն, Վարք Մաշտոցի, Երևան, 1941: 2. Ագաթանգեղոս, Հայոց պատմություն, Երևան, 1983: 3. Փավստոս Բուզանդ, Հայոց պատմություն, Երևան, 1968: 4. Եղիշե, Վասն Վարդանայ և հայոց պատերազմին, Երևան, 1989:: 5. Ղազար Փարպեցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1982: 6. Մովսես Խորենացի, Պատմություն հայոց, Երևան, 1981, 1985: 7. Մովսես Կաղանկատվացի, Պատմություն Աղվանից աշխարհի, Երևան, 1983: 8. Եզնիկ Կողբացի, Եղծ աղանդոց, Երևան, 1994: 9. Դավիթ Անհաղթ, Երկեր, Երևան, 1980: 10. Անանուն Ջրուցագիր, Կարծեցեալ Շապուհ Բագրատունի, Պատմութիւն, Երևան, 2011: 11. Մատթեոս Ուռհայեցի, Ժամանակագրություն, Երևան, 1981: 12. Հովհաննես Դրասխանակերտցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1996: 13. Թովմա Արծրունի, Պատմություն տան Արծրունյաց, Երևան, 1985: 14. Արիստակես Լաստիվերտցի, Պատմություն, Երևան, 1963: 15. Կիրակոս Գանձակեցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1982: 16. Ստեփանոս Օրբելյան, Սյունիքի պատմություն, Երևան, 1986: 17. Կանոնագիրք հայոց, հ. Ա, աշխատասիրությամբ Վ. Հակոբյանի, Երևան, 1964: 18. Մխիթար Գոշ, Գիրք Դատաստանի, Երևան, 1975: 19. Մանր ժամանակագրություններ, հ.Ա, աշխատասիրությամբ Վ. Հակոբյանի, Երևան, 1951: 20. Արաբական աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, կազմեց Հ. Նալբանդյան, Երևան, 1965: 21. Դավիթ Բեկ կամ Պատմութիւն Ղափանցոց, Երևան, 1992: 22. Գրականություն <ol style="list-style-type: none"> 1. Մ.Աբեղյան, Հայոց հին գրականության պատմություն, գիրք 1, Երևան, 1944, գիրք 2, Երևան, 1946: 2. Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչներ, Երևան, 1976: 3. Լ. Բաբայան, Դրվագներ Հայաստանի 14-18րդ դդ. Պատմագրության, Երևան, 1984: 4. Ռ. Բաղդամյան, Կիրակոս Գանձակեցու մոնոլոլերեն բառացանկը, ՊԲՀ, թիվ 1, Երևան, 1979, էջ 129-142: 5. Ա.Ջեյթունյան, Եղիշեի <<Վասն Վարդանայ և հայոց պատերազմին>> երկի վկայակոչումները, ՊԲՀ, թիվ 2, Երևան, 1980, էջ 130-142: 6. Լ.Տեր-Պետրոսյան, Հայ հին թարգմանական գրականություն, Երևան, 1984: 7. Ս.Արևշատյան, Հնագույն հայկական թարգմանությունները,
-----------	---

	<p>ՊԲՀ, Երևան, 1973, թիվ 1:</p> <p>8. Ս.Արևշատյան, Դավիթ Անհաղթը և հին Հայաստանի փիլիսոփայական միտքը, ՊԲՀ, Երևան, 1980, թիվ 1, էջ 21-39:</p> <p>9. Ա.Գալստյան, Սմբատ Սպարապետ, Հայպետհրատ, Երևան, 1961:</p> <p>10. Գ.Գրիգորյան, Հայկական վիմագրություն, Երևան, 2000:</p> <p>11. Ա.Աբրահամյան, Շիրակացու մատենագրությունը, Երևան, 1944:</p> <p>12. Անանիա Շիրակացի, Մատենագրություն, Երևան, 1979:</p> <p>13. Փ.Անթաբյան, Վարդան Արևելցի, կյանքն ու գործունեությունը, Երևան, 1987:</p> <p>14. Փ.Անթաբյան, Վարդան Արևելցի /1197-1271/, ՊԲՀ, Երևան, 1972, թիվ 4, էջ 59-66:</p> <p>15. Պ.Մուրադյան, Հայաստանի վրացերեն արձանագրություններ, Երևան, 1977:</p> <p>16. Լ. Դանեղյան, Առաքել Դավրիժեցու երկը որպես Սեֆյան Իրանի 17-րդ դարի պատմության սկզբնաղբյուր, Երևան, 1978:</p> <p>17. Հ.Սահակյան, Երեմիա Քյոմուրճյան, Երևան, 1964:</p> <p>18. Հ.Սահակյան, 7-րդ դարի <<Աշխարհացույցի>> մասին, ՊԲՀ, Երևան, 1968, թիվ 4, էջ 81-100:</p> <p>19. Ա.Վ.Մուշեղյան, Մովսես Խորենացու դարը, Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2007:</p>
--	--

<p>ՍՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ</p>	<p>Ընթացիկ ստուգումներ՝ 1-ին ընթացիկ՝ գրավոր ստուգողական աշխատանք՝ 100 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 35, 35, 30 միավորային արժեքով : 2-րդ ընթացիկ՝ անհատական աշխատանք՝ 100 միավոր առավելագույն արժեքով: Ամփոփիչ ստուգում՝ բանավոր ստուգում՝ 100 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 35, 35, 30 միավորային արժեքով:</p>
---	--

<p>ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Բաղադրիչ 1 – 10% (հաճախումներ) 2. Բաղադրիչ 2- 20%/ ընթացիկ ստուգում 1-ին/ 3. Բաղադրիչ 3- 20% (ընթացիկ ստուգում 2-րդ) 4. Բաղադրիչ 4- 40% (ամփոփիչ ստուգում) 5. Բաղադրիչ 5- 20%(ընթացիկ ակտիվություն)
--	---

<p>ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ</p>	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th>Գնահատման թվային միավորը</th> <th>Տառային գնահատական</th> <th>Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>96-100</td> <td>A+</td> <td>5+</td> </tr> <tr> <td>91-95</td> <td>A</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>86-90</td> <td>A-</td> <td>5-</td> </tr> <tr> <td>81-85</td> <td>B+</td> <td>4+</td> </tr> <tr> <td>76-80</td> <td>B</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>71-75</td> <td>B-</td> <td>4-</td> </tr> <tr> <td>66-70</td> <td>C+</td> <td>3+</td> </tr> <tr> <td>61-65</td> <td>C</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>40-60</td> <td>C-</td> <td>3-</td> </tr> <tr> <td>Մինչև 39</td> <td>D</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>	Գնահատման թվային միավորը	Տառային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը	96-100	A+	5+	91-95	A	5	86-90	A-	5-	81-85	B+	4+	76-80	B	4	71-75	B-	4-	66-70	C+	3+	61-65	C	3	40-60	C-	3-	Մինչև 39	D	2
Գնահատման թվային միավորը	Տառային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը																																
96-100	A+	5+																																
91-95	A	5																																
86-90	A-	5-																																
81-85	B+	4+																																
76-80	B	4																																
71-75	B-	4-																																
66-70	C+	3+																																
61-65	C	3																																
40-60	C-	3-																																
Մինչև 39	D	2																																

Հ/Հ	Թեմա	Լսար. ժամեր				Ուսանողի ինքնուրույն աշխատաժամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատա-ժամանակը
		Դասախոսություն	Մեմինար	Գործնական	Լաբորատոր		
1.	Ներածություն: Աղբյուրագիտություն առարկան և խնդիրները: Սկզբնաղբյուրների հիմնական խմբեր:	1				2,5	3,5
2.	Նախնադարյան համայնական հասարակության պատմության աղբյուրները	1				2,5	3,5
3.	Ասորեստանյան և իտեթական սկզբնաղբյուրներ: Արարատյան /ուրարտական/ սկզբնաղբյուրներ: Հայկական և վրացական առասպելները հայ ժողովրդի ծագման մասին:	1				2,5	3,5
4.	Հունական և հռոմեական սկզբն- աղբյուրներ:	1				2,5	3,5
5.	Արամեերեն, լատիներեն և հունարեն վիմագիր արձանագրություններ	1				2,5	3,5
6.	Վաղ ֆեոդալիզմի շրջանի հայկական պատմագրական սկզբնաղբյուրներ: Կորյուն	1				2,5	3,5
7.	Ագաթանգեղոս	1				2,5	3,5
8.	Փավստոս Բուզանդ	1				2,5	3,5
9.	Եղիշե, Ղազար Փարպեցի	1				2,5	3,5
10.	Մովսես Խորենացի	1				2,5	3,5
11.	Մովսես Խորենացի	1				2,5	3,5
12.	Մովսես Կաղանկատվացի	1				2,5	3,5

13.	Մեքենա, Ղևոնդ		2			2,5	4,5
14.	Հայկական թարգմանական գրականություն		2			2,5	4,5
15.	Փիլիսոփայական և ճշգրիտ գիտություններին վերաբերող սկզբնաղբյուրներ: Մեսրոպ Մաշտոց, Եզնիկ Կողբացի, Դավիթ Անհաղթ, Անանիա Շիրակացի:		2			2,5	4,5
16.	Բյուզանդական սկզբնաղբյուրներ		2			2,5	4,5
17.	Զարգացած ֆեոդալիզմի ժամանակաշրջանի հայկական պատմագրական սկզբնաղբյուրներ: Անանուն Զրուցագիր, Հովհաննես Դրասխանակերտցի	1				2,5	3,5
18.	Թովմա Արծրունի	1				2,5	3,5
19.	Ստեփանոս Տարոնեցի Ասողիկ	1				2,5	3,5
20.	Արիստակես Լաստիվերտցի	1				2,5	3,5
21.	Մատթեոս Ուռհայեցի	1				2,5	3,5
22.	Սամուել Անեցի	1				2,5	3,5
23.	Վարդան Արևելցի	1				2,5	3,5
24.	Ստեփանոս Օրբելյան	1				2,5	3,5
25.	Կիրակոս Գանձակեցի և Գրիգոր Ակնեքցի		2			2,5	4,5
26.	Սմբատ Սպարապետ և Հեթում պատմիչ		2			2,5	4,5
27.	Հայկական եկեղեցական կանոններ և իրավագիտական					2,5	4,5

	սկզբնաղբյուրներ: Հովհան Օձնեցի, Դավիթ Ալավկատրդի, Մխիթար Գոշ և Սմբատ Սպարապետ		2				
28.	Արաբական սկզբնաղբյուրներ		2			2,5	4,5
29.	Հայկական փիլիսոփայական սկզբնաղբյուրներ: Գրիգոր Մագիստրոս, Հովհան Որոտնեցի, Գրիգոր Տաթևացի		2			2,5	4,5
30.	Վիմական արձանագրություններ		2			2,5	4,5
31.	Ուշ ֆեոդալիզմի ժամանակաշրջանի հայկական պատմագրական սկզբն- աղբյուրներ: Թովմա Մեծոփեցի	1				2,5	3,5
32.	Առաքել Դավրիժեցի, Ջաքարիա Քանաքեռցի	1				2,5	3,5
33.	Երեմիա Քյումուրճյան, Դավիթ Բեկի պատմություն	1				2,5	3,5
34.	Աբրահամ Երևանցի, Աբրահամ Կրետացի, Սիմեոն Երևանցի	1				2,5	3,5
35.	18-րդ դարի Մադրասի հրատա- րակությունների աղբյուրագիտական արժեքը		2			2,5	4,5
36.	Հիշատակարանները, մանր ժամանակագրություններն ու արխիվային վավերագրերը կարևոր սկզբնաղբյուրներ		2			2,5	4,5
37.	Ընթացիկ ստուգում 1						4
38.	Ընթացիկ ստուգում 2						4
39.	Ամփոփիչ ստուգում						4
40.	Ընդամենը						150

